

ISSN 2223-3822

Kycha, A. (2015). Industrial development problems in Rivne region [Problemy rozvytku promyslovosti Rivnenskoj oblasti]. *Socio-Economic Problems and the State* [online]. 13 (2), p. 131-139. [Accessed November 30, 2015]. Available from: <<http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2015/15kaapro.pdf>>

Проблеми розвитку промисловості Рівненської області

Артем Кича

Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
пр. Глушкова, 2а, м. Київ, 03187, Україна
асп., кафедра економічної та соціальної географії
e-mail: NDKAA@inbox.ru

Article history:

Received: September, 2015

1st Revision: September, 2015

Accepted: October, 2015

JEL classification:

L69

UDC:

911.3

Abstract: В статті проаналізовано проблеми розвитку промисловості в Рівненській області, зокрема, територіальна специфіка диспропорцій промислового розвитку на основі аналізу основних виробничих фондів. Висвітлено причинно-наслідкові зв'язки цих диспропорцій. Виявлено проблему в забезпеченні конкурентоспроможного промислового виробництва на основі аналізу зовнішньо-торгівельних відносин області. Також проаналізовано причини та сутність тенденції переходу ряду підприємств на роботу за давальницькою схемою. Досліджено енергоефективність галузей промислового виробництва в регіоні, як проблеми що загострюється відповідно до підняття цін на енергоресурси. Проведено порівняльний аналіз відповідних показників з загальнодержавними та середньоевропейськими. Однією з важливих проблем, що описані в даній статті, є забруднення довкілля промисловими відходами та негативний вплив галузей добувної промисловості на стан природних екосистем області. Однією з ключових проблем є зростаючі темпи зносу основних промислово-виробничих фондів та низька інноваційна активність підприємств.

Keywords: промисловість, територіальна структура, основні засоби, конкурентоспроможність, енергоефективність, проблеми розвитку

1. Постановка проблеми

Забезпечення економічного зростання в Україні, прямо залежить від ефективності функціонування її регіональних економік. Як показує світовий досвід саме промисловість стає драйвером економічного росту. Продуктивність праці в промисловості в середньому на 15% вища ніж в інших галузях господарства. Кожне нове робоче місце в промисловості створює 0,5-2 робочих місця в

Кича А. Проблеми розвитку промисловості Рівненської області [Електронний ресурс] / Артем Кича // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2015. — Вип. 2 (13). — С. 131-139. — Режим доступу до журн.: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2015/15kaapro.pdf>.

This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.

інших секторах економіки. Дослідники Boston Consulting констатують, що рещоринг стає тенденцією розвинутих країн [0], що доводить той факт, що між темпами росту промислового виробництва та темпами росту ВВП існує прямий взаємозв'язок.

Виходячи з цього існують усі підстави розглядати промисловість регіону, її функціональну та галузеву структуру, аналізувати проблеми що виникають в галузях, виявляти причинно-наслідкові зв'язки цих проблем та знаходити шляхи їх вирішення.

2. Аналіз останніх досліджень та публікацій

Як відомо, проблемами розвитку промисловості в контексті її територіально-галузевої структури та її впливу на економічний розвиток займалися такі вчені як: С.І.Іщук, О.В. Гладкий, Г.П. Підгрушний, В.І. Захарченко, І.М. Коротун, Л.К. Коротун.

3. Постановка завдання

Метою написання статті є дослідження основних проблем розвитку промисловості Рівненської області, її територіальної та галузевої структури

4. Результати дослідження

У територіальній структурі області можна виокремити такі проблеми, як надмірна концентрація промислового виробництва у кількох населених пунктах та, разом з тим, повна деіндустріалізація периферійних північних і південних районів. А це породжує багато проблем соціально-економічного розвитку, а також – зростання екологічного напруження. Така ситуація, звичайно, пояснюється рядом умов та чинників, що впливають на розвиток та розміщення промислового виробництва. Ресурсний чинник залишається одним із найвагоміших, і якщо він підкріплений вдалими транспортно-географічним положенням та розвинутою інфраструктурою, тоді для розвитку промисловості створені найсприятливіші умови. Так, наприклад, 69% валової реалізованої промислової продукції харчової промисловості Рівненської області реалізовано трьома районами (Дубенським, Рівненським та Радивилівським). А оскільки у загальному обсязі імпортованих у Рівненську область товарів готові харчові продукти становлять близько 1 % і основними статтями імпорту є продукти переробки овочів та плодів [00], можна говорити про територіальні диспропорції в розвитку харчової промисловості області. Адже всього три райони, розміщені в лісостеповій зоні, з великою часткою ріллі в сільськогосподарських угіддях та вигідним розміщенням відносно великих автомобільних та залізничних магістралей, роблять область практично самодостатньою в даній галузі. Диспропорції територіальної структури промисловості добре видно з рис. 1.

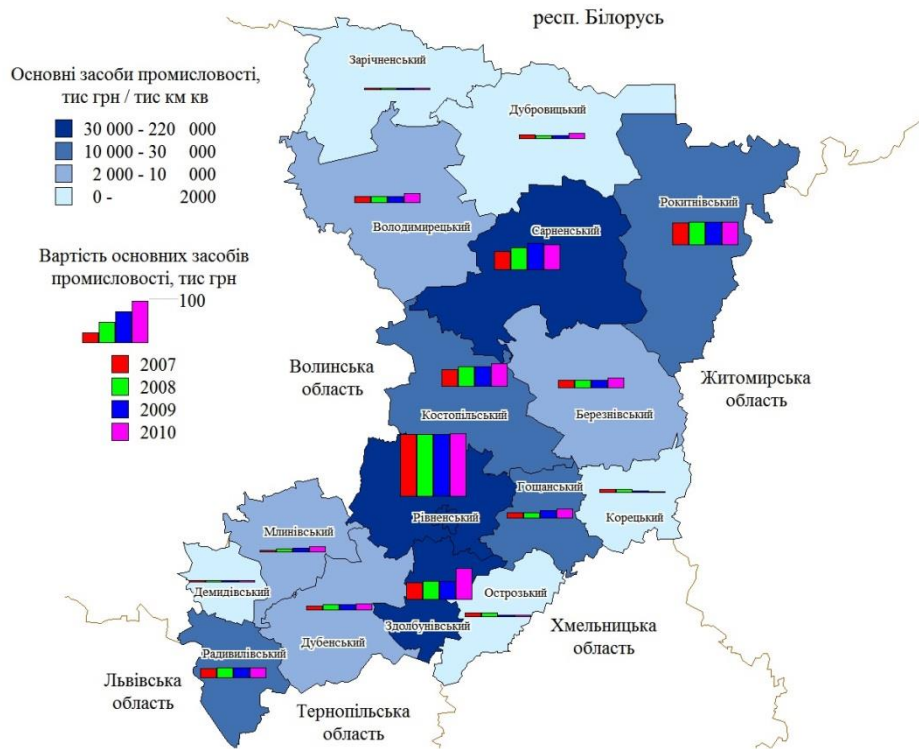
Вартість основних засобів в промисловості дає можливість прослідкувати виникнення диспропорцій в територіальній структурі промисловості. Чітко прослідковуються п'ять районів аутсайдерів. Два з них (Зарічненський та Дубровицький) мають периферійне положення і обмежений природно-ресурсний потенціал, а решта три (Корецький, Острозький та Демидівський) є слабо розвиненими в транспортно-логістичному плані. Лідуючі позиції за показником вартості основних засобів займають Сарненський, Рівненський та Здолбунівський. Останні два формують промисловий вузол, оскільки знаходяться в безпосередній близькості один від одного та мають сформовані виробничі, територіальні та трудові зв'язки.

Однією із найвагоміших проблем промисловості Рівненської області є *забезпечення конкурентоспроможного промислового виробництва*.

Важливим чинником економічного розвитку області є нарощення експорту. У його товарній структурі найбільша питома частка припадає на продукцію хімічної промисловості (органічні хімічні сполуки, добрива, продукти неорганічної хімії), деревину та вироби з неї, продукти рослинного походження.

Найбільшими партнерами області у зовнішній торгівлі є Російська Федерація, Німеччина, Білорусія, Литва, Польща, Угорщина та Франція.

Разом з тим, значні обсяги промислової продукції область імпортує. У структурі імпорту чільне місце займають продукти переробки нафти та лісоматеріали необроблені. З відновленням власного виробництва мінеральних добрив, значно скоротилася вартість імпортованих азотних добрив у область. Значні обсяги у структурі імпорту займає цукор, не зважаючи на наявні досить великі колись потужності власного виробництва цукру на території області.

Рис. 1. Концентрація основних засобів промислового призначення
Побудовано автором за результатами дослідження

Велика кількість підприємств промисловості Рівненської області працює на основі давальницької сировини. Прикладом є практично всі швейні підприємства, фабрика нетканих матеріалів, деревообробні підприємства та інші виробництва. Про спеціалізацію підприємств, що працюють на давальницькій сировині, засвідчують дані табл. 1. та табл. 2.

Позитивний момент у цьому пов'язаний із можливістю задіяти виробничі та людські ресурси у економічну діяльність. Проте, схеми роботи за давальницькою сировиною не дозволяють накопичити достатньо прибутку на підприємствах області, оскільки продукція надходить у розпорядження замовників і реалізується ними.

В умовах відсутності обігових коштів підприємства не мають можливості переоснащувати виробництво, тому іноземні партнери змушені передавати у тимчасове користування окремі види обладнання. Також із вступом України в СОТ дещо ускладнився збут вітчизняної продукції. Аналіз економічних чинників, які впливають на конкурентоспроможність вітчизняних товарів показує, що підприємства фактично працюють за умов світових цін на сировину, матеріали та устаткування, які формують 65-80 % собівартості продукції, витрати на оплату праці становлять 10-20 %. За цих умов вітчизняні підприємства практично не мають можливості реалізувати свою продукцію за рентабельною ціною. При цьому виробничі потужності підприємств легкої промисловості використовуються на 15-60 %. В результаті, засилля на внутрішньому ринку імпортованих товарів змусило, наприклад, більше 90 % вітчизняних швейних підприємств перейти на роботу за давальницькою схемою.

Однією з головних проблем розвитку промислового комплексу Рівненської області є *низька енергоефективність промислових підприємств* в умовах простійного здорожчання енергоресурсів.

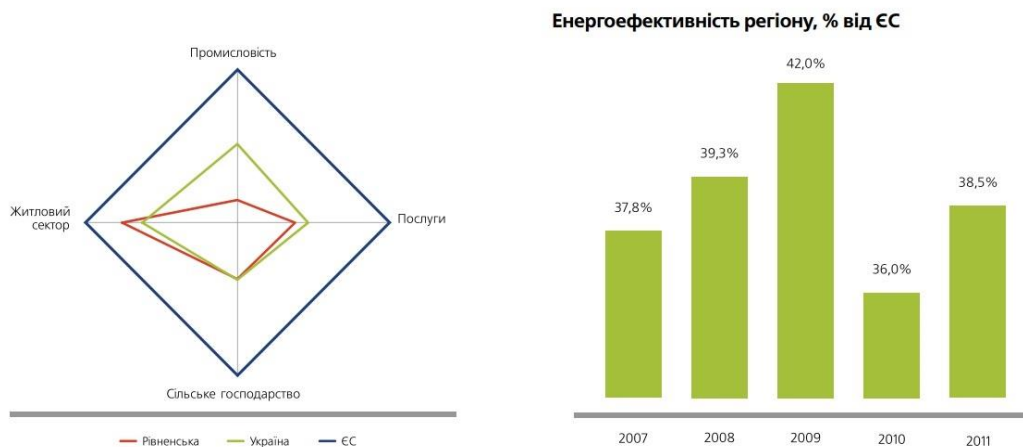
У рейтингу енергоефективності регіонів України Рівненська область знаходиться на останньому 25 місці, при чому протягом багатьох років. Ефективність використання енергоносіїв у регіоні на 15,7 % нижча за середнє по Україні й складає 38,5 % від рівня ЄС (рис. 2). Низька позиція Рівненщини зумовлена значною часткою вкрай неефективної хімічної галузі в структурі промисловості – головним споживачем енергоресурсів є виробник хімічних добрив – ВАТ "Рівнеазот".

Таблиця 1. Імпорт давальницької сировини за окремими товарними групами (тис.дол. США)

Назва товарів за УКТЗЕД ¹	2007	2008	2009	2010	2011
Усього	37239,3	35509,7	50779,6	39936,5	46872,0
у тому числі					
органічні, хімічні сполуки	8934,5	-	-	16507,2	17508,7
різноманітна хімічна продукція	434,4	512,7	332,4	339,5	424,6
пластмаси, полімерні матеріали	6456,0	7218,4	4336,6	5721,6	7139,8
шкури	-	-	-	14,2	0,5
деревина і вироби з деревини	11838,7	15990,0	1215,1	1769,5	2359,5
папір та картон	63,7	45,7	36,3	169,4	311,5
вовна	2716,1	2663,6	2811,7	2462,3	1741,9
бавовна	1314,1	1178,3	682,3	776,5	949,1
інші текстильні волокна	84,3	111,0	140,6	206,0	45,2
нитки синтетичні або штучні	1146,7	1087,8	464,1	521,9	595,3
синтетичні або штучні штапельні волокна	1219,6	967,6	439,1	478,0	617,5
вата	257,1	253,2	234,1	977,9	2379,1
спеціальні тканини	164,9	142,5	101,3	199,9	201,4
текстильні матеріали	1289,5	1484,8	47,3	15,5	102,8
трикотажні полотна	581,9	572,4	535,7	646,1	783,7
одяг та додаткові речі до одягу, трикотажні	0,3	-	-	59,5	173,2
одяг та додаткові речі до одягу, текстильні	166,1	64,5	43,8	52,2	82,6
різні готові вироби	443,4	549,3	402,3	391,7	354,6

Таблиця 2. Експорт готової продукції, виготовленої з давальницької сировини, за окремими товарними групами (тис.дол. США)

Назва товарів за УКТЗЕД ¹	2007	2008	2009	2010	2011
Усього	62486,2	48719,2	71913,7	67792,0	90090,6
у тому числі					
органічні хімічні сполуки	17912,8	14,9	-	32910,3	42823,2
пластмаси, полімерні матеріали	1662,5	1826,7	39,4	-	-
деревина і вироби з деревини	31333,3	33863,8	19662,0	18838,5	22985,8
одяг та додаткові речі до одягу, трикотажні	768,9	733,9	596,6	784,0	889,6
одяг та додаткові речі до одягу, текстильні	10764,1	10586,0	7820,4	8122,4	11369,3
головні убори	42,5	41,4	33,1	28,0	64,7

Рис. 2. Енергоефективність у Рівненській області
Побудовано за матеріалами [3]

Найвищою енергоефективністю у області характеризується житловий сектор, що складає 75 % від рівня ЄС і на 13,1 % вище за середнє по Україні, займаючи 5 місце серед регіонів. Житловий сектор споживає 27,0 % енергоносіїв області (на утримання 1 м² житлової площі витрачається 18,4 кг нафтового еквівалента енергоносіїв).

На другому місці у області за енергоефективністю посідає сфера послуг, що складає 37,6 % від рівня ЄС і на 8,5 % нижче за середнє по Україні. Сектор посідає 9 місце за енергоефективністю в Україні. Сфера послуг споживає 4,2 % енергоносіїв на виробництво 67,9 % доданої вартості Рівненської області.

Майже не поступається сфері послуг за енергоефективністю на Рівненщині сільське господарство із показником 36,6 % від рівня ЄС, що на 0,4 % нижче за середнє по Україні. Сільське господарство області посідає 15 місце за енергоефективністю серед інших областей України. Сільськогосподарські підприємства споживають 3,1 % енергоносіїв на виробництво 7,6 % доданої вартості на 247,7 тис. га оброблюваних земель.

Таблиця 3. Енергопаспорт Рівненської області у 2011 році

	Споживання енергоносіїв, тне	Енергоємність, тне/1000€ 2000ПКС	Енерго-ефективність, % ЄС	Потенціал заощаджень, тне	Потенціал заощаджень, млн. €2010	Рейтинг
Рівненська область	1 680 698		38,5%	772 931	333,9	25
I. Сільське господарство, лісове та рибне господарство	51 835	0,38	36,6%	32 844	14,2	15
II. Промисловість	654 611		14,7%	558 430	241,2	25
С. Добувна промисловість	11 298	0,39	24,0%	8 589	3,7	
D. Переробна промисловість	643 313	2,05	14,5%	549 842	237,5	
Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	47 622	0,63	23,6%	36 391	15,7	
Легка промисловість та виробництво шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	1 489	0,27	35,9%	954	0,4	
Оброблення деревини та виробництво виробів з деревини	37 593	0,92	20,0%	30 077	13,0	
Целюлозно-паперова промисловість; видавнича справа	1 537	0,57	44,0%	860	0,4	
Хімічне виробництво	322 755	7,83	3,7%	310 737	134,2	
Виробництво інших неметалевих мінеральних виробів	222 709	2,22	25,0%	167 046	72,2	
Металургія	-	-	-	-	-	
Машино будування	3 789	0,10	33,8%	2 509	1,1	
Виробництво транспортного устаткування	68	0,15	27,0%	49	0,0	
Інші галузі переробної промисловості	3 055	0,28	60,1%	1 218	0,5	
III. Будівництво	25 385	0,26	4,4%	24 264	10,5	
IV. Послуги (без транспорту)	70 275	0,06	37,6%	43 875	19,0	9
V. Автомобільний транспорт						
Пасажирські перевезення	1 350					
Вантажні перевезення	15 419					
VI. Інше енерго споживання	37 597					
IV. Житловий сектор	454 486	0,018	75,0%	113 519	49,0	5
V. Використано для неенергетичних цілей (як сировина, матеріал)	369 741					

Побудовано автором за [3]

Промисловість Рівненської області посідає 25 місце за енергоефективністю в Україні й складає 14,7 % від рівня ЄС. Це аж на 36,4 % нижче за середнє по Україні. Енергоефективність хімічної

промисловості Рівненщини складає лише 3,7 % від рівня ЄС, а у виробництві неметалевих мінеральних виробів – 25 % і в декілька разів поступається регіонам, де також розвинуті ці галузі [2].

У використанні паливних ресурсів у Рівненській області спостерігаються тенденції до збільшення кількості його споживання, проте це розширення здійснюється в основному за рахунок власних (чи хоча б вітчизняних) ресурсів – вугілля, торф, дрова. Це є дуже важливим, адже у перерахунку на умовне паливо понад 80 % паливних ресурсів, що споживаються у області, є імпортованими (природний газ, дизельне паливо, бензин та інші), що спричиняє негативний вплив на економічну безпеку регіону [1, С.56-63.].

До найбільш паливоємних виробництв області у 2012 році належало виробництво виробів з металів чорних, виробництво тари для консервування, виробництво вапна та дроту із міді. Найбільш теплоємним виробництвом області є продукція "Рівнеазоту" та підприємств харчової промисловості.

Одним з важливих питань на Рівненщині є питання *забруднення довкілля промисловими відходами*.

За галузями промисловості найбільше викидів у 2011 році у атмосферу надійшло від енергетики (47,9 %), 44,5 % - від виробничих процесів у промисловості, з яких понад половину припадає на підприємства із виробництва неорганічних матеріалів та хімічної продукції.

Географія забруднення області викидами від стаціонарних джерел чітко корелює із показниками територіальної концентрації промислових основних засобів.

Найвищі показники викидів припадають на м. Рівне та Рівненський район, Здолбунівський та Костопільський райони.

Іншою проблемою є утворення промислових відходів на території області, з утилізацією яких виникають проблеми. Проблемою відходів населення на Рівненщині займається недавно збудований сміттєпереробний завод, який є першим в Україні заводом такого типу.

Проблемою, що набуває все більшого значення сьогодні, є наслідки несанкціонованого видобутку бурштину. Офіційний дозвіл на видобуток бурштину мають ДП «Бурштин України» та приватне підприємство «Сонячне ремесло», що ведуть видобуток кар'єрним способом, просіюючи ґрунт. Наслідком видобування бурштину помповим способом стають так звані «місячні ландшафти». Такий неофіційний видобуток призводить до повного руйнування екосистеми. Тому, задля їхнього збереження потрібен чіткий контроль над дотриманням заборони несанкціонованого видобування з боку держави та її силових структур.

Характерною і тривожною ознакою сучасності є *зростаючі темпи зносу (спрацювання) основних промислово-виробничих фондів*, що спостерігається в усіх без винятку галузях промисловості і зумовлюється відомими економічними обставинами, насамперед відсутністю фінансових можливостей для придбання нового устаткування та запасних частин до діючого обладнання.

За рівнем зносу основних промислово-виробничих фондів сумне лідерство в області мають підприємства промисловості будівельних матеріалів, де спрацьовано 46,5 % діючого устаткування, лісової і деревообробної (42,3 %), легкої (35,6 %) та хімічної (38,6 %) промисловості. Не кращі справи на підприємствах машинобудування і металообробки (28,7 %), харчової промисловості (30,5 %), електроенергетики (15,9 %) [0]. Цілком очевидно, що навіть за умови успішного вирішення основних організаційних проблем (фінансових, сировинних та інших), відновлення досягнутих у середині 80-х років рівнів промислового виробництва неможливе без докорінного оновлення та реставрації виробничих ліній і устаткування, що вже саме по собі визначає складність і тривалість процесу промислового відродження.

У територіальному розрізі найбільш зношеними є основні засоби промислового призначення у Демидівському та Рівненському районах (рис. 3). Найнижчий ступінь зносу мають підприємства Здолбунівського та Гощанського районів. Найчастіше така особливість пояснюється наявністю значних іноземних інвестицій у модернізацію промислових підприємств.

За сучасними уявленнями найбільш прогресивна структура промисловості відповідає тому варіанту, коли значну частку становлять підприємства інноваційні. Для Рівненської області значною проблемою є *низька інноваційна активність промисловості*. Питома вага інноваційно активних підприємств становить близько 10%. Половина інноваційних рішень пов'язані із придбанням нових машин та обладнання. Більшість інновацій припадає на легку, хімічну та деревообробну промисловість. У територіальному аспекті найбільш інноваційною є промислова діяльність у м. Рівне, Рівненському районі а також у Сарненському районі. Саме тут найбільше було впроваджено за останні роки інноваційних технологій та запущено випуск нових видів продукції. А у більшості районів узагалі відсутні будь-які інноваційні ініціативи впродовж останніх п'яти років.

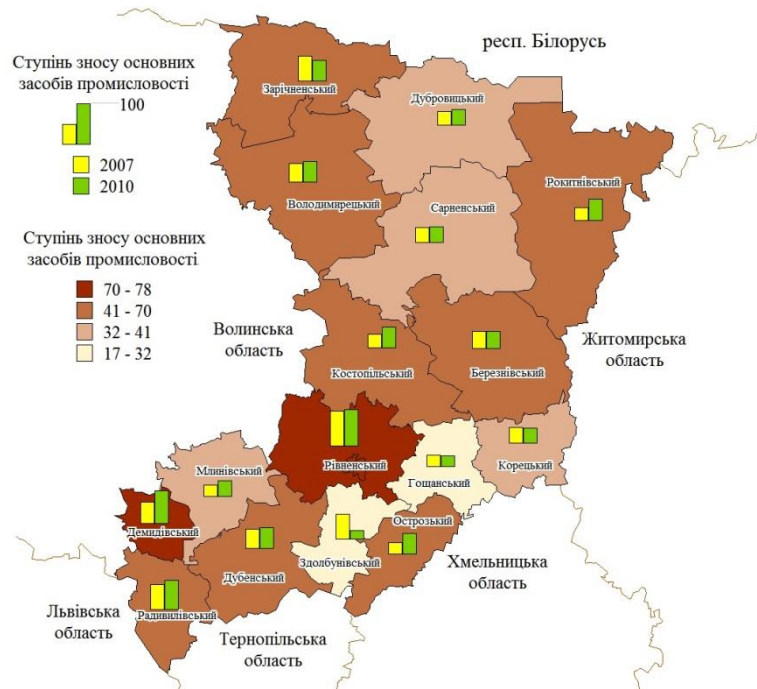

Рис. 3. Степень зносу основних засобів промислового призначення по районах Рівненської області
Побудовано автором за [4]

5. Висновки та перспективи подальших досліджень

Незважаючи на визначені проблеми в промисловості Рівненської області, її роль в розвитку та підтримці економіки завжди залишатиметься високою. Промисловість виступає драйвером економічного розвитку як області так і країни в цілому. Підвищення енергоефективності промислових підприємств, проведення заходів щодо екологізації виробництва, оновлення основних промислово-виробничих фондів, створять сприятливі умови для інвестиційно-інноваційної активності та дадуть можливість забезпечити конкурентоспроможне промислове виробництво. Стимулювання вітчизняних товаровиробників на рівні сприятливої фіскальної політики, підтримка підприємницьких ініціатив на законодавчому рівні створять сприятливі умови для функціонування промисловості і, в подальшому, підвищення частки імпортозаміщення товарами власного виробництва. Розвиток промисловості має мультиплікативний ефект, і як показує досвід багатьох країн – прямо відображається на розвитку економіки загалом.

Author details (in Russian)

Проблемы развития промышленности Ровенской области

Артем Кыча

Аннотация. В статье проведен анализ проблем развития промышленности в Ровенской области. Проанализирована территориальная специфика диспропорций промышленного развития на основе анализа основных производственных фондов. Освещены причинно-следственные связи этих диспропорций. Обнаружена проблема в обеспечении конкурентоспособного промышленного производства на основе анализа внешнеторговых отношений области. Также проанализированы причины и сущность тенденции перехода ряда предприятий на работу по давальческой схеме. Исследована энергоэффективность отраслей промышленного производства в регионе, как проблемы, что обостряется в соответствии с повышением цен на энергоресурсы. Проведен сравнительный анализ соответствующих показателей с общегосударственными и среднеевропейским. Одной из важных проблем, описанных в данной статье является загрязнение окружающей среды промышленными отходами и негативное влияние отраслей добывающей промышленности на состояние природных экосистем области. Одной из ключевых проблем, описана в статье, являются растущие темпы износа основных промышленно-производственных фондов и низкая инновационная активность предприятий.

Ключевые слова: промышленность, территориальная структура, основные средства, конкурентоспособность, энергоэффективность, проблемы развития.

Author details (in English)**Industrial development problems in Rivne region**

Artem Kycha

Taras Shevchenko national university of Kiev,

Glushkova Prospect, 2a, Kiev, 03187, Ukraine

PhD student

e-mail: NDKAA@inbox.ru

Abstract. The article provides comprehensive analysis of industrial development problems in Rivne region. Territorial disparities of industrial development, as well as their causation, are revealed based on the analysis of the basic production assets. Analyzing foreign trade relations of the region, the author determined the problem of ensuring a competitive industrial production. Also the article deals with the causes and essence of a trend consisting in switching of many enterprises to the tolling scheme. Energy efficiency of industries in the region is investigated as the problem escalating due to raise of energy prices. Relevant indicators are compared with the national and European average. One of the important problems described in the article is the environmental pollution by industrial waste and the negative impacts of extractive industries on the regional natural ecosystems. Among problems described in the article the key one is the increasing pace of deterioration of the basic industrial and production funds and low innovation activity of enterprises.

Keywords: industry, territorial structure, fixed assets, competitiveness, energy efficiency, problems of development.

Appendix A. Supplementary material

Supplementary data associated with this article can be found, in the online version, at <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2015/15kaapro.pdf>

Funding

The authors received no direct funding for this research.

Citation information

Kycha, A. (2015). Industrial development problems in Rivne region [Problemy rozvytku promyslovosti Rivnenskoj oblasti]. *Socio-Economic Problems and the State* [online]. 13 (2), p. 131-139. [Accessed November 30, 2015]. Available from: <<http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2015/15kaapro.pdf>>

Використана література

1. Ващук Ю.В. Структурні зміни використання паливних ресурсів у Рівненській області / Ю.В. Ващук // Вісник МЕНУ. Збірник студентських наукових праць. – № 1 (3). – Частина 2. – Рівне: РВЦ МЕНУ ім. акад. С. Дем'янчука, 2015.
2. Інвестиційна карта Рівненської області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://investmap.rv.ua>.
3. Рейтинг енергоефективності областей України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.energy-ndex.com.ua/uk/ratings/2013/regions/rivnenska/>.
4. Статистичний збірник "Промисловість Рівненщини 2008-2012" / за ред. Н. С. Якимчук. – Рівне: Головне управління статистики у Рівненській області, 2013. – 114 с.
5. Статистичний щорічник Рівненської області за 2014 рік / за ред. Ю. В. Мороза. – Рівне: Головне управління статистики у Рівненській області, 2015. – 452 с.
6. Фінанси ЮА: про гроші [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://news.finance.ua/ru/news/-/325424/amerikantsy-brosayut-kitaj>.

References

1. Vaschuk Yu.V. Structural changes of fuel resources using in Rivne region [Stryktyrni zminu vikorustannja paluvnuh resyrsiv u Rivnenskiy oblasti]. *Visnuk MEGY. Zbirnik stydentskuh naykovih prats = Collection of student research papers*, available at: <http://www.energy-ndex.com.ua/uk/ratings/2013/regions/rivnenska/>.
2. Investment map of Rivne region [*Investuciyna karta Rivnenskoj oblasti*]. available at: <http://investmap.rv.ua>.
3. Regions of Ukraine energy efficiency rating [*Reyting energoefektivnosti oblastey Ukrainu*], available at: <http://www.energy-ndex.com.ua/uk/ratings/2013/regions/rivnenska/>.

4. Statistical collection “Rivne industry 2008 – 2012” [*Statystychnyy zbirnyk “Promuslovist Rivnenschunu 2008-2012*]. Rivne, Department of statistics in Rivne region, 2013, p. 114.
5. Statistical Yearbook of Rivne region 2014 [*Statystychnyy shchorichnyk Rivnenskoï oblasti 2014*]. Rivne, Department of statistics in Rivne region, 2015, p. 452.
6. Finance UA: about money [*Finansu UA: pro groshi*], Article “Americans leave China”, published 08.05.2014, available at: <http://news.finance.ua/ru/news/-/325424/amerikantsy-brosayut-kitaj>.

© 2015 Socio-Economic Problems and the State. All rights reserved.

This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.

The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.

Under the following terms:

Attribution — You must give appropriate credit, provide a link to the license, and indicate if changes were made.

You may do so in any reasonable manner, but not in any way that suggests the licensor endorses you or your use.

No additional restrictions

You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Socio-Economic Problems and the State (ISSN: 2223-3822) is published by Academy of Social Management (ASM) and Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University (TNTU), Ukraine, Europe.

Publishing with SEPS ensures:

- Immediate, universal access to your article on publication
- High visibility and discoverability via the SEPS website
- Rapid publication
- Guaranteed legacy preservation of your article
- Discounts and waivers for authors in developing regions

Submit your manuscript to a SEPS journal at <http://sepd.tntu.edu.ua>

